

IV. NEKROLOGI

HENRYK MACIEJEWSKI (1923-1983)

Instytut Nauk Ekonomicznych i Społecznych Politechniki Poznańskiej poniósł dotkliwą stratę. Dnia 22 IX 1983 r. zmarł doc. dr Henryk Maciejewski — dyrektor Instytutu i kierownik Zakładu Ekonomii Politycznej.

Urodził się 15 I 1923 r. w Poznaniu w rodzinie (robotniczej o tradycjach patriotycznych. W latach 1929 - 1936 uczęszczał do szkoły podstawowej, w 1906 r. rozpoczął naukę w Gimnazjum Kupieckim w Poznaniu, którą przerwał wybuch II wojny światowej. W latach okupacji uzupełniał wiedzę na tajnych kompletach i poprzez samokształcenie, pracując jednocześnie jako pracownik fizyczny w Zajeźdni Tramwajowej w 'Poznaniu. Egzamin dojrzałości złożył w 1945 T., a następnie podjął studia na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego. Ze względów bytowych łączył je, jak większość ówczesnych studentów, z pracą zawodową. Po ukończeniu studiów (1950 r.) poświęcił się pracy naukowo-dydaktycznej, początkowo w ówczesnej Akademii Handlowej i na Uniwersytecie Poznańskim, a od 15 X 1953 r. w Katedrze Ekonomii Politycznej w Szkole Inżynierskiej w Poznaniu. W 1955 r. powołany został na zastępcę profesora i kierownika tejże Katedry, kierował nią do 1970 r., w którym to roku weszła ona w skład Instytutu Nauk Ekonomicznych i Społecznych. Przejął wówczas funkcję kierownika Zakładu Ekonomii Politycznej. W czerwcu 1981 r. został wybrany na stanowisko dyrektora Instytutu. Pozostał nim do końca swego życia.

Trzydziestoletnią pracę doc. dr. Henryka Maciejewskiego na Uczelni cechowała umiejętność łączenia pracy naukowej z dydaktyczną i działalnością organizacyjną, a każdy z tych nurtów był dla Niego równie ważny.

Zainteresowania badawcze Zmarłego koncentrowały się przede wszystkim wokół problematyki położenia klasy robotniczej w Polsce okresu międzywojennego. Praca doktorska *Położenie robotników przemysłowych w Wielkopolsce w latach 1929 - 1939* (KiW, Warszawa 1964), napisana pod kierownictwem prof. Władysława Rusińskiego, stanowi obszerną monografię uznaną za jedno z najbardziej ambitnych opracowań w tej dziedzinie. Druga monografia, *Rynek pracy w Polsce w latach 1918 - 1939*, nie doczekała się wydania drukiem. Przedstawił w niej procesy zmian na rynku pracy w Polsce oraz ich uwarunkowania: demograficzne, strukturalne, koniunkturalne i gospodarcze. Ta sarmia problematyka znalazła również odbicie w zespołowej monografii *Badania nad historią gospodarczą i społeczną. Problemy i metody* (PWN, Warszawa 1978), w której opracował rozdział *Młodzież*

na rynku pracy Polski międzywojennej 1918-1939. Zajmował się również zagadnieniami polityki gospodarczej i racjonalizacji systemu ekonomicznego poświęcając im kilkanaście artykułów i referatów naukowych.

Pod koniec (Lat »sześćdziesiątych zainteresowały Go, jako jednego z pierwszych ekonomistów polskich, aspekty ekonomiczno-prawne ochrony środowiska naturalnego człowieka. Od dwunastu lat kierował Zespołem Społecznych Kosztów Wzrostu Gospodarczego w Zakładzie Ekonomii Politycznej. Pod Jego kierownictwem naukowym powstały dwie prace doktorskie z tej problematyki oraz dwie zespołowe prace naukowe opracowane na zlecenie Oddziału PAN w Poznaniu, dotyczące skutków przyrodniczych, społecznych i gospodarczych ewentualnej eksploatacji poznańskich złóż węgla brunatnego. Z Jego wiedzy korzystała również praktyka gospodarcza, był autorem szeregu ekspertyz naukowych przygotowanych na zlecenie Prezydium Rady Narodowej m. Poznania oraz m. Kalisza. Dbał również o przygotowanie pomocy dydaktycznych dla studentów, był współautorem dwóch podręczników oraz redaktorem i współautorem trzech skryptów uczelnianych z ekonomii politycznej. Jego twórczość naukową cechowała nie tylko wszechstronność zainteresowań badawczych, ale przede wszystkim realizm, rzetelność i dociekliwość badawcza.

Drugim nurtem działalności H. Maciejewskiego była praca dydaktyczno-wychowawcza. Wieloletnie doświadczenie pedagogiczne i duża wiedza pozwalały Mu przedstawiać skomplikowane sprawy gospodarcze w sposób otwarty i szczerzy, co jednało Mu powszechny szacunek młodzieży studenckiej, a zwłaszcza doktorantów. Był bowiem współorganizatorem i wykładowcą pięciu studiów doktoranckich oraz kilkunastu uczelnianych seminariów doktorskich z ekonomii politycznej. Władze Uczelni wysoko oceniały ich poziom oraz stopień przygotowania doktorantów. Był wychowawcą licznej kadry młodych pracowników nauki: inżynierów i ekonomistów, pod Jego kierownictwem naukowym powstały trzy prace doktorskie.

Doc. dr. Henryka Maciejewskiego jako przełożonego cechowała przede wszystkim olbrzymia życzliwość i troska o podwładnych. Nieobce Mu były ich sprawy zawodowe, rodzinne, zdrowotne i bytowe — zawsze znajdował czas, służył radą i konkretną pomocą. Był wyrozumiały dla cudzych błędów, ale wymagający w stosunku do siebie. Imponował swoją postawą moralną, był sprawiedliwym i obiektywnym przełożonym, wzorem sumienności naukowej i dydaktycznej oraz wysokiej kultury osobistej.

Wiele czasu i energii poświęcał działalności organizacyjnej i społecznej. Od 1946 r. był członkiem PPS, a następnie PZPR. Piastował wiele funkcji partyjnych: był członkiem Komitetu Uczelnianego (1995-1972), a od 1981 r. członkiem Egzekutywy Komitetu Uczelnianego PZPR. Bardzo aktywnie działał w Polskim Towarzystwie Ekonomicznym, był członkiem Zarządu Oddziału Wojewódzkiego i Rady Programowej Dyrekcji Szkolenia Ekonomicznego. Działał również w Zarządzie Wielkopolskiego Klubu Techniki i Racjonalizacji oraz Radzie Naukowo-Konsultacyjnej ds. Rozwoju m. Poznania i Woj. Poznańskiego!. Na terenie Uczelni uczestniczył w pracach wielu komisji senackich, kierował, a następnie współpracował z naukowym ruchem studenckim i organizacjami studenckimi Jego praca i działalność zostały nagrodzone licznymi nagrodami ministra nauki, szkolnictwa wyższego i techniki oraz wieloma nagrodami rektorskimi. Odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem X-lecia PRL i 1000-lecia Państwa Polskiego, Złotą Odznaką PTE, odznakami za zasługi dla rozwoju województw: poznańskiego, kaliskiego, leszczyńskiego, i m. Poznania.

Przedwczesna śmierć nie pozwoliła Mu na kontynuowanie tak owocnej działalności.

Na zawsze pozostanie w społeczności akademickiej Politechniki Poznańskiej pamięć o docencie Henryku Maciejewskim,, o ofiarnym i zasłużonym nauczycielu akademickim,, wychowawcy licznej kadry naukowej i inżynierskiej, przyjacielu młodzieży studenckiej, cenionym przełożonym i opiekunie naukowym, szlachetnym i skromnym Człowieku.

Teresa Protas

LEON GATTNER (1906 - 1983)

Dnia 15 VII 1988 r. zmarł doc. dr Leon Gattner, były długoletni kierownik Katedry Rachunkowości, Zakładu Teorii Rachunkowości, prodziekan Wydziału Finansów Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Leon Gattner urodził się 5 III 1906 r. w Piotrowie na ziemi kościańskiej, w rodzinie robotnika rolnego. Świadectwo dojrzałości uzyskał w 1928 r. w Państwowym Gimnazjum i Liceum im. T. Kościuszki w Jarocinie. Studia wyższe ukończył w Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu, uzupełniając je o kwalifikacje nauczycielskie na Wyższym Studium Pedagogicznym tejże uczelni. Od 1936 r. pracował w średnim szkolnictwie zawodowym jako nauczyciel rachunkowości i organizacji przedsiębiorstw. W czasie wojny był księgowym i rewidentem ksiąg handlowych w różnych instytucjach i przedsiębiorstwach w Krakowie. Po wojnie organizował, a następnie został dyrektorem Liceum i Gimnazjum Handlowego w Lesznie, uzupełniając studia na Uniwersytecie Poznańskim,

uzyskując na Wydziale Prawno-Ekonomicznym w 1950 r. tytuł doktora nauk ekonomiczno-politycznych.

W połowie 1945 r. związał się z Katedrą Rachunkowości Akademii Handlowej w Poznaniu, której poświęca większość swego pracowitego życia. Pracował początkowo na stanowisku wykładowcy, adiunkta, zastępcy profesora, a następnie od 1989 r. na stanowisku docenta. Po śmierci cenionego teoretyka rachunkowości profesora Witolda Skalskiego kieruje od 1956 r. Katedrą Rachunkowości, a po włączeniu jej w skład Instytutu Finansów i Rachunkowości — Zakładem Teorii Rachunkowości. Przez szereg lat prowadzi wykłady z zakresu rachunkowości na Zawodowych Studiach Administracyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W poznańskiej uczelni ekonomicznej położył wielkie zasługi w zakresie organizacji procesu dydaktycznego. Należał do tej nielicznej grupy nauczycieli akademickich, którzy wspólnie z ówczesnym rektorem prof. J. Górskim przyczynili się do otwarcia pierwszej na ziemi piastowskiej w Szczecinie uczelni wyższej w postaci filii Akademii Handlowej w Poznaniu. Została ona wkrótce przekształcona w Akademię Handlową w Szczecinie, a po reorganizacji szkolnictwa wyższego w 1950 r. w Wyższą Szkołę Ekonomiczną, która weszła następnie na prawach wydziału w skład Politechniki Szczecińskiej. Doc. L. Gattner był przez kilka lat (1946-1949) pierwszym wykładowcą, który przyczynił się w walnie do powstania w niej Katedry Rachunkowości. W uczelni macierzystej pełnił funkcję prodziekana Wydziału Finansów (1952-1954) i był organizatorem zaocznych studiów dla pracujących, nadając im trwałą formę organizacyjną, kierując nimi przez szereg lat. Powołany przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego na członka Komisji ds.

Studiów Zaocznych Sekcji Ekonomicznej Rady Głównej dzielił się swymi doświadczeniami na licznych konferencjach dydaktycznych z innymi ośrodkami akademickimi w Polsce. Pełnił następnie, aż do przejścia na emeryturę, obowiązki opiekuna naukowego w punkcie konsultacyjnym w Bydgoszczy. Odejście na emeryturę nie przerwało Jego kontaktów z Uczelnią. Będąc na emeryturze kontynuował niektóre wykłady i seminaria magisterskie. Za całokształt swej pracy zawodowej i społecznej był uhonorowany Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz innymi odznaczeniami państwowymi i regionalnymi.

Był nauczycielem akademickim i pedagogiem z powołania, pełnym poświęcenia w pracy nad kształtowaniem ludzkich serc i umysłów. Współpracownicy i studenci L. Gattnera pamiętają interesujące wykłady prowadzone przez Niego w latach 1946-1978. Był wykładowcą umiejącym przekazać rzetelną wiedzę praktyczną, jakże potrzebną w codziennej praktyce gospodarczej. Wykształcił wielu specjalistów rachunkowości, którzy dzisiaj pełnią odpowiedzialne funkcje w różnych dziedzinach życia gospodarczego. Ogrom pracy dydaktycznej wykonanej przez doc. Gattnera charakteryzuje najlepiej liczba ponad 400 absolwentów studiów stacjonarnych i zaocznych, którzy napisali swoje prace dyplomowe i magisterskie pod Jego kierownictwem!

W swoich kontaktach ze studentami doc. L. Gattner przywiązywał wiele uwagi do spraw wychowawczych. Starał się przede wszystkim o wykształcenie w nich nawyku dokładności w pracy i wrażliwości na wszelkie przejawy marnotrawstwa efektów pracy ludzkiej. Posiadał ważną umiejętność łączenia wiedzy fachowej z wyobraźnią i intuicją, dzięki tym przymiotom osiągał z łatwością założony cel dydaktyczny i wychowawczy. Był wymagającym i sprawiedliwym egzaminatorem, wzbudzającym szacunek i zaufanie studentów.

Swoją pracę dydaktyczną doc. L. Gattner wzbogacał wynikami badań naukowych, które koncentrował wokół problemów rachunku kosztów i analizy międzyzakładowej. Tematyka tych badań nawiązywała ściśle do stale aktualnych zagadnień gospodarności przedsiębiorstw i metodologii porównywania przedsiębiorstw przemysłowych.

Zainteresowania naukowe doc. L. Gattnera dotyczyły także metodologii nauczania rachunkowości. Efektem Jego pracy były przewodniki metodyczne do nauczania podstaw rachunkowości, przygotowane we współpracy z innymi pracownikami byłej Katedry Rachunkowości. Wśród publikacji o charakterze dydaktycznym były liczne skrypty, które stanowiły cenne uzupełnienie literatury z zakresu rachunkowości, zwłaszcza analizy bilansów i techniki rewizyjnej,

W pamięci wielu osób doc. L. Gattner pozostanie jako człowiek mający otwarte serce dla tych, którzy potrzebowali Jego pomocy. Ta bardzo ludzka cecha jednała mu ludzi życzliwych i wdzięcznych za otrzymaną pomoc. W gronie współpracowników był lubiany za to, że szanował poglądy odmienne od swoich własnych, miał łatwość obcowania z ludźmi i nie żałował uśmiechu ułatwiającego wzajemne kontakty. Jego postać pozostanie nie zatarta w naszej pamięci.

Stanisław Nowak

BYŁ NAM MISTRZEM — W DRUGĄ ROCZNICĘ ŚMIERCI
PROFESORA SEWERYNA KRUSZCZYŃSKIEGO

Dnia 2 VIII 1984 roku minęły dwa lata od śmierci prof. dr. Seweryna Kruszczyńskiego — wybitnego uczonego, zasłużonego nauczyciela i wychowawcy młodzieży, byłego rektora Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu.

Serdeczna pamięć o prof. Sewerynie Kruszczyńskim żyje wśród Jego uczniów i współpracowników. Nauki — jakimi ich obdarzał — nie straciły wartości, a wzorzec — jakim było Jego życie i praca — nadal emanuje doskonałością. Profesor Seweryn Kruszczyński pozostaje we wspomnieniach swego otoczenia jako przykład człowieka szlachetnego i prawego, o bogatej i pociągającej osobowości, bezkompromisowego w działaniu, życzliwego i lojalnego, nie szukającego łatwych dróg w swym bardzo aktywnym życiu.

Życie prof. dr. S. Kruszczyńskiego miało przebieg z jednej strony typowy dla losu wielu polskich uczonych, których start naukowy przypadł na lata poprzedzające II wojnę światową, a zasadnicza działalność służyła rozwojowi nauki opolskiej w 40-leciu naszej Ojczyzny; z drugiej strony jednak wiele było w tym życiu spraw szczególnych, wyjątkowego zaangażowania i — niekiedy — przeciwności, co w sumie uczyniło postać Profesora tak bezsporną, bliską i drogą wszystkim, którzy Go znali.

Profesor Seweryn Kruszczyński urodził się 25 XII 1910 roku w okolicach Gniezna. W Gnieźnie ukończył gimnazjum. Następnie studiował w Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu, a po jej ukończeniu rozpoczął pracę w Miejskiej Szkole Handlowej. Już wtedy dał wyraz swym zamiłowaniom i zdolnościom pedagogicznym, które — jak sam potem wspominał — rozwinęły się chyba na bazie Jego wcześniejszych zajęć korepetytora. Profesor zwykł był mawiać, iż uczenie jest wielką sztuką i jak każda sztuka wymaga dobrego przygotowania, ustawicznych ćwiczeń i przekonania do tego, co się robi. Absolutną koniecznością jest też poznanie i szanowanie swych uczniów. Sąd ten realizował Profesor konsekwentnie. Nie zdarzyło się kiedykolwiek, że Profesor poszedł do sali wykładowej nie przejrawszy swych notatek, nie wzbogaciwszy ich i nie pomyślwszy o unowocześnianiu i o uatrakcyjnianiu wykładu. Wykłady prof. S. Kruszczyńskiego wspomina duża rzesza słuchaczy jako tętniące życiem, wzbogacane obrazowymi przykładami, a przy tym pełne głębi i prawdziwej pasji badawczej, zmuszające słuchaczy do refleksji i własnych studiów.

Równocześnie z pracą dydaktyczną prof. S. Kruszczyński podjął i kontynuował pracę naukową. W roku 1932 został starszym asystentem w Wyższej Szkole Handlowej i równocześnie podjął studia ekonomiczne na Uniwersytecie Poznańskim. Po przerwie wojennej kontynuował pracę i studia, uzyskując dyplom magistra nauk ekonomiczno-handlowych na Akademii Handlowej i magistra nauk ekonomiczno-politycznych na Uniwersytecie Poznańskim. W roku 1949 uzyskał na Uniwersyte-

cie Poznańskim stopień naukowy doktora nauk ekonomiczno-politycznych na podstawie rozprawy *Pojęcie i metody szacunku dochodu społecznego*. Sześć lat później został powołany na stanowisko docenta. W roku 1962 otrzymał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, a w roku 1971 — zwyczajnego.

W pracy badawczej prof. S. Kruszczyńskiego zaznaczały się trzy następujące główne nurty: a) ogólna teoria ekonomii, b) polityka ekonomiczna i planowanie gospodarki narodowej, c) ekonomika regionu.

W badanych zagadnieniach Profesor konsekwentnie podejmował problemy dyskusyjne dążąc również do weryfikacji uznanych i przyjętych tez. Tak było zresztą już w przypadku Jego pracy doktorskiej, w której poddał krytycznej analizie pojęcie i metody rachunku dochodu społecznego. W jednej z późniejszych prac pt. *Problem kształtowania się przychodów i kosztów — studium analityczno-krytyczne* (1962) podważył powszechność tzw. prawa malejących przychodów, wykazując, że jest ono związane ze szczególnym przypadkiem warunków produkcji Pionierski charakter miała praca prof. S. Kruszczyńskiego o kształtowaniu się majątku, zatrudnienia i produkcji uspołecznionego przemysłu Wielkopolski (1965). Unikalne były również kierowane przez Niego badania nad produkcją i strukturą gospodarki Wielkopolski oraz jej wewnętrznymi i zewnętrznymi powiązaniem (1974).

Profesor nigdy nie unikał podejmowania tematów trudnych, „niekoniunkturalnych” i „nieefektywnych”. Istotna dla Niego była rola tematu dla rozwoju nauki i znaczenie dla potrzeb praktyki gospodarczej. Realizował z zaangażowaniem zarówno badania o charakterze podstawowym, jak i prace wdrożeniowe, a także stosowane, uznając, iż funkcją nauki jest tworzenie postępu realnego — skutecznego i odczuwalnego przez społeczeństwo.

W dziedzinie polityki ekonomicznej i planowania dorobek prof. S. Kruszczyńskiego jest znaczny. Bez wątplenia prace, które napisał i zespoły badawcze, które stworzył, zasługują na miano swoistej szkoły naukowej w tej dziedzinie. Posiadając autorytet naukowy i wielką wyobraźnię badawczą, Profesor obdarzony był również szczególnym darem przyciągania uczniów i współpracowników, a także zarażania ich swymi pasjami badawczymi. Zaangażowanie i temperament Profesora potrafiły nieustannie wzbudzać w otoczeniu przekonanie o słuszności tego, co robił oraz zachęcać do włączania się do Jego prac i dawania z siebie wszystkiego, co najlepsze. Miało to w działalności Profesora znaczenie szczególne, ponieważ sam przyjmował swoistą hierarchię wartości swych prac. Bez wątplenia wyżej stawiał inspiracyjne oddziaływania na uczniów i współpracowników i udzielanie im pomocy w ich pracach niż swoje osobiste osiągnięcia autorskie. Stąd w wielu kręgach bardziej był znany jako fascynujący wykładowca oraz bezpośredni konsultant i doradca niż jako autor książek. Pracom naukowym innych ludzi poświęcał wiele uwagi. Posiadał wielki talent krytyki naukowej, a równocześnie pozbawiony był egotyzmu, niekiedy charakteryzującego ludzi nauki; mawiał, iż jako recenzent czy krytyk zobowiązany jest być życzliwym wobec autora rozumieć jego racje i dyskutować z nim z jego punktu widzenia. Recenzowane prace studiował bardzo uważnie, nie umiał odmówić swego czasu autorom prac — Jego zdaniem — dyskusyjnych i wymagających udoskonalenia, nie szczędził pochwał i zachęty autorom prac dobrych. Chciał i umiał prace takie propagować. W pracach, którymi kierował, starał się konsekwentnie wymagać od ich autorów respektowania kanonów myślenia ekonomicznego z najlepszymi tradycjami szkoły taylorowskiej, której był znawcą i zwolennikiem.

Rolę prof. dr. Seweryna Kruszczyńskiego jako uczonego należy określić jako dyscyplinotwórczą w dziedzinie planowania. Profesor dążył do stworzenia gruntownej teorii planowania gospodarki narodowej w państwie socjalistycznym. Interesowały Go w szczególności kategorie makroekonomiczne planowania. Konsekwentnie starał się wiązać zagadnienia planowania z zagadnieniami polityki ekonomicz-

nej. W ujęciu tym próbował konstruować pryncypia planistycznego ujmowania strategii rozwoju i poszukiwał koncepcji budowy wieloletnich planów gospodarczych. Dążył do wypracowania rachunkowych metod planowania, przy czym metody te traktował słuźebnie, w stosunku do merytorycznych treści planów. Koncepcje Profesora w tym zakresie zachowały trwałą wartość naukową, a za pośrednictwem Jego uczniów zostały zaadaptowane i znalazły warunki do dalszego rozwoju w wielu ośrodkach naukowych kraju.

Jako teoretyk planowania prof. dr S. Kruszczyński przeżywał dramat obserwując rozdzźwięk między ideą gospodarki socjalistycznej a praktyką lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych. Będąc człowiekiem prawym, nie unikał zajęcia jednoznacznie stanowiska w tych konfliktowych sytuacjach. Przysporzyło mu to wielu przykrości osobistych, Wierny swym przekonaniom nie szukał jednak dróg łatwych.

Prof. S. Kruszczyński z oddaniem pracował dla swej macierzystej uczelni Akademii Handlowej — Wyższej Szkoły Ekonomicznej. Pełnił odpowiedzialne funkcje w kierownictwie Uczelni. Był kierownikiem Katedry Gospodarki Narodowej i dyrektorem Instytutu Gospodarki Regionalnej. Był prodziekanem Wydziału Finansowego, a następnie prorektorem do spraw nauki. W latach 1954-1956 był rektorem Uczelni. Na stanowiskach tych pracował z wielką aktywnością i energią. Wiele wysiłku poświęcił poprawie warunków do nauki i rozbudowie domów studenckich. Był inicjatorem i organizatorem rozbudowy Uczelni, zwłaszcza budowy bocznego skrzydła głównego gmachu. Działaniom tym poświęcał swe ogromne osobiste zaangażowanie. Charakteryzowały Go przy tym wszystkie dodatnie cechy Wielkopolanina — rzeczowość, sumiennosc, niezwykła punktualność. Jako zwierzchnik był bardzo wymagający i surowy, nie tolerował niedbalstwa i miernoty. Umiał jednak troszczyć się o uczniów i współpracowników i czynił to zawsze z wielkim oddaniem. Jego popularność wśród szeregowych pracowników Uczelni była zadziwiająca.

Profesor Seweryn Kruszczyński pracował również na wielu innych odcinkach. Był urodzonym społecznikiem. Pełnił obowiązki kierownicze i opiekuńcze placówek naukowych w innych uczelniach (na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza i w Wyższej Szkole Ekonomicznej we Wrocławiu). Był długoletnim przewodniczącym Sekcji Ekonomicznej Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Brał udział w pracach Głównej Komisji Badań i Nauk Ekonomicznych przy Komitecie Nauki i Techniki, uczestniczył w Radzie Naukowej Instytutu Planowania przy Radzie Ministrów, w Radzie Naukowej Głównego Urzędu Statystycznego, w Radzie Naukowej przy Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu. Był długoletnim przewodniczącym sekcji ogólnoeconomicznej oddziału poznańskiego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, członkiem Komitetu Redakcyjnego „Roczników Ekonomicznych” i „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego”. Działal w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk i Towarzystwie Naukowym Organizacji i Kierownictwa. Nigdy nie szukał w swej pracy sukcesów ilościowych. Wszystko jednak, co robił, robił z wielkim oddaniem, poświęcając całe swe siły i czas. Nie umiał się oszczędzać. Swą wybitną osobowością wywierał silny i — bez wątpienia — pozytywny wpływ na grono, z którym współpracował.

Wyrazem wielkich zasług Profesora są liczne przyznane Mu nagrody i wyróżnienia; m. in. Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Oficerski Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Odznaka Zasłużonego Nauczyciela PRL, odznaki honorowe miasta Poznania i woj. poznańskiego, kilkakrotne nagrody ministra nauki, szkolnictwa wyższego i techniki.

Sam Profesor był człowiekiem skromnym i bezpośrednim w kontaktach z ludźmi, Nie podnosił swych zasług i nie powoływał się na swe osiągnięcia. Umiał rozmawiać z każdym człowiekiem ze swego otoczenia, niezależnie od jego

wykształcenia i statusu społecznego. Umiał nawiązać kontakt z każdą grupą studentów. Był cudownym gawędziarzem, zapalonym kibicem sportowym, i kinomanem. W fascynujący sposób potrafił mówić o książkach. Miał wielu przyjaciół. Mimo iż był bardzo wymagający, ludzie garnęli się do Niego. Pod jego opieką ukończyło prace około 140 magistrantów, 16 doktorantów i 8 habilitantów. Jego liczni wychowankowie pracują dziś na obszarze całego kraju i za granicą, często zajmując eksponowane stanowiska. W ich wspomnieniach postać Profesora jest postacią ukochanego Mistrza. Miejmy nadzieję, że wartości, jakie im wpoił, jakie im przekazał w swych wykładach, w swych książkach i w swym postępowaniu, będą nadal żyły w ich pracach i w działalności, zapewniając trwałość Jego dziełu.

Lucyna Wojtasiewicz